

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	15
Część I – MECHANIZMY PRZEMIAN LUDNOŚCIOWYCH	
Rozdział 1. UWARUNKOWANIA PROCESÓW DEMOGRAFICZNYCH	25
1.1. Wzrost, stabilizacja i spadek liczby ludności	26
1.2. Elementy zmian ludnościowych	30
1.3. Sposoby wyjaśniania zmian ludnościowych	32
1.3.1. Starożytność	32
1.3.2. Poglądy w kolejnych stuleciach	34
1.3.3. Poglądy klasyczne	34
1.3.4. Poglądy współczesne	42
1.3.5. Uwarunkowania filozoficzne i ideologiczne	46
1.4. Przejścia i cykle ludnościowe	49
1.4.1. Przejście demograficzne	50
1.4.1.1. Pojęcie przejścia demograficznego	50
1.4.1.2. Przejście demograficzne w krajach rozwiniętych	56
1.4.1.3. Przejście demograficzne w krajach rozwijających się	58
1.4.2. Krótkoterminowe cykle ludnościowe	61
1.4.2.1. Pojęcie cyklu ludnościowego	62
1.4.2.2. Cykle płodności	63
1.4.2.3. Cykle umieralności	65
1.4.2.4. Cykle migracyjne	66
Pytania do dyskusji	68
Bibliografia	69
Rozdział 2. PŁODNOŚĆ	74
2.1. Koncepcje i mierniki	74
2.1.1. Ogólny wymiar płodności	75
2.1.2. Płodność naturalna	77
2.1.3. Płodność zrealizowana	80
2.1.4. Czynniki instytucjonalne płodności	96
2.1.5. Kontrola płodności	99
2.1.6. Zróżnicowanie płodności	108

2.2. Etapy płodności	113
2.2.1. Etap przed przejściem	113
2.2.2. Etap wczesnego przejścia	114
2.2.3. Etap późnego przejścia	116
2.2.4. Etap po przejściu	117
Pytania do dyskusji	120
Bibliografia	121
Rozdział 3. UMIERALNOŚĆ	127
3.1. Koncepcje i miary umieralności	127
3.1.1. Zgony i umieralność	127
3.1.2. Długość życia i przeciętne dalsze trwanie życia	134
3.1.3. Zachorowalność	144
3.1.4. Medyczne przyczyny zgonu	148
3.1.5. Umieralność niemowląt i małych dzieci	151
3.1.6. Umieralność matek	157
3.1.7. Zróżnicowanie umieralności	158
3.2. Etapy umieralności	161
3.2.1. Etap przed przejściem	161
3.2.2. Etap wczesnego przejścia	163
3.2.3. Etap późnego przejścia	166
3.2.4. Etap po zakończeniu przejścia	168
3.3. HIV/AIDS	170
Pytania do dyskusji	175
Bibliografia	176
Rozdział 4. MIGRACJE	183
4.1. Formy ruchliwości przestrzennej i migracji	184
4.1.1. Ruchliwość okresowa i wahadłowa	184
4.1.2. Migracje wewnętrzne	185
4.1.3. Migracje zagraniczne	196
4.1.4. Uchodźstwo	203
4.1.5. Wyjaśnianie procesów ruchliwości i migracji	205
4.2. Urbanizacja i metropolizacja	214
4.3. Etapy migracji	219
4.3.1. Etap przed przejściem	222
4.3.2. Etap wczesnego przejścia	224
4.3.3. Etap późnego przejścia	228
4.3.4. Etap po przejściu	230
Pytania do dyskusji	233
Bibliografia	234

Rozdział 5. WYBRANE PROCESY LUDNOŚCIOWE – POLSKA	239
5.1. Płodność	239
5.1.1. Płodność w latach 1950-1988	240
5.1.2. Płodność w okresie transformacji w latach 1989-2000	248
5.1.2.1. Zmiany w liczbie, natężeniu urodzeń i strukturze wieku rozrodczego kobiet	248
5.1.2.2. Zmiany współczynnika dzietności i wzorca płodności kobiet	252
5.1.2.3. Zmiany w strukturze urodzeń według kolejności	258
5.1.2.4. Ocena zmian wzorca płodności w latach 1989-2000	263
5.2. Umieralność	268
5.2.1. Umieralność w latach 1950-2000	269
5.2.2. Umieralność niemowląt w latach 1950-2000	284
5.2.3. Przeciętne dalsze trwanie życia w latach 1950-2000	289
5.3. Migracje	298
5.3.1. Migracje wewnętrzne w latach 1950-2000	299
5.3.2. Migracje zagraniczne w latach 1950-2000	305
5.4. Rozwój demograficzny Polski w latach 1950-2000	316
Pytania do dyskusji	323
Bibliografia	324

Część II – GLOBALNA POLITYKA LUDNOŚCIOWA

Rozdział 6. POLITYKA LUDNOŚCIOWA NA KONFERENCJACH LUDNOŚCIOWYCH ONZ	335
6.1. Polityka ludnościowa	336
6.1.1. Pojęcie i cele polityki ludnościowej	336
6.1.2. Planowanie rodziny w polityce ludnościowej	337
6.2. Konferencja ludnościowa w Bukareszcie	343
6.2.1. Tło społeczno-polityczne konferencji	343
6.2.2. Zależność między rozwojem społecznym a demograficznym	348
6.2.3. Prokreacja, kształtowanie się rodziny i status kobiet	350
6.3. Konferencja ludnościowa w Meksyku	351
6.3.1. Tło społeczno-polityczne konferencji	351
6.3.2. Rola i status kobiet	352
6.3.3. Rozwój polityki ludnościowej	354
6.3.4. Prokreacja i rodzina	355
6.4. Międzynarodowa Konferencja <i>Ludność i Rozwój</i> w Kairze	357
6.4.1. Tło społeczno-polityczne konferencji	358
6.4.1.1. Przygotowanie konferencji	358
6.4.1.2. Kontrowersje dotyczące dokumentu końcowego	363

6.4.2. Rodzina według dokumentu kairskiego	373
6.4.2.1. Sytuacja rodziny na świecie	373
6.4.2.2. Polityka społeczno-ekonomiczna państwa wobec rodziny	374
6.4.2.3. Zadania państwa w zakresie zabezpieczania równości płci, praw dzieci i młodzieży	375
6.4.2.4. Zadania państwa wobec planowania rodziny	378
6.4.3. Zastrzeżenia do <i>Programu działania</i>	380
6.4.4. Konferencja <i>Kair+5</i>	382
6.5. Regulacje prawne aborcji	384
6.5.1. Regulacje prawne aborcji na świecie	385
6.5.2. Regulacje prawne aborcji w krajach Unii Europejskiej	387
6.5.3. Prawo aborcyjne w Polsce	390
6.5.4. Ruchy za legalizacją aborcji i antyaborcyjne w Polsce	392
Pytania do dyskusji	396
Bibliografia	396
Rozdział 7. POLITYKA LUDNOŚCIOWA NA KONFERENCJACH SPOŁECZNYCH ONZ	399
7.1. Konferencja <i>Środowisko i Rozwój</i> (Rio de Janeiro 1992)	399
7.1.1. Tło społeczno-polityczne konferencji	399
7.1.2. Przebieg konferencji	405
7.1.3. Zrównoważony rozwój a zagadnienia ludnościowe w dokumencie konferencji	407
7.2. Światowy Szczyt na temat Rozwoju Społecznego (Kopenhaga 1995)	411
7.2.1. Tło społeczno-polityczne konferencji	411
7.2.2. Omówienie wybranych ustaleń konferencji	413
7.3. Czwarta Światowa Konferencja Narodów Zjednoczonych na temat Kobiet (Pekin 1995)	419
7.3.1. Tło społeczno-polityczne konferencji	419
7.3.2. Spory ideologiczne	421
7.3.3. Dokument konferencji	425
7.3.3.1. Ubóstwo kobiet	425
7.3.3.2. Kobiety i zdrowie	426
7.3.3.3. Przemoc wobec kobiet	428
7.3.3.4. Kobiety i gospodarka	429
7.3.3.5. Kobiety a władza i podejmowanie decyzji	430
7.3.3.6. Prawa kobiet jako prawa człowieka	431
7.3.3.7. Dzieci płci żeńskiej	432
7.3.3.8. Kobiety a środki masowego przekazu	433
7.4. Druga Konferencja ONZ dotycząca Osiedli Ludzkich <i>Habitat II</i> (Stambuł 1996)	434
7.4.1. Tło społeczno-polityczne konferencji	434
7.4.2. Treść dokumentu konferencji	436

7.4.3. Zagadnienia kontrowersyjne	438
7.4.3.1. Prawo człowieka do mieszkania	438
7.4.3.2. Polityka ludnościowa	440
7.4.3.3. Prawa kobiet	442
7.4.3.4. Rodzina	444
7.4.4. Polska na konferencji w Stambule	446
7.5. Światowy Szczyt Żywnościowy (Rzym 1996)	448
7.5.1. Tło społeczno-polityczne konferencji	448
7.5.2. Kontrowersje wokół możliwości i sposobu zapewnienia żywności	449
7.5.3. <i>Deklaracja Rzymska i Plan działania</i>	454
7.5.4. Zastrzeżenia i uwagi do dokumentów końcowych	458
7.6. Udział Stolicy Apostolskiej w konferencjach ONZ-owskich	461
7.6.1. Kwestionowanie pozycji Stolicy Apostolskiej w ONZ	461
7.6.2. Stolica Apostolska wobec zagadnień demograficznych	463
7.7. Polityka ludnościowa w krajach rozwiniętych	466
7.8. Czynniki zmian ludnościowych	469
7.8.1. Instytucje międzynarodowe	469
7.8.2. Rządy i sektor prywatny	470
7.8.3. Jednostki	471
7.9. Polityka ludnościowa i polityka społeczna	472
Pytania do dyskusji	474
Bibliografia	475
Aneks 1. Narodowe Spisy Powszechne Ludności w Polsce	479
Aneks 2. Wybrane informacje statystyczne o zdarzeniach i procesach demograficznych w Polsce	501